

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง สื่อวีดิทัศน์สารคดีเพื่อประชาสัมพันธ์เยาวชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในตนเอง กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกตามหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. บริบทของโรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ จ.เชียงใหม่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์

ความหมาย สื่อ แปลมาจากคำว่า Medium หรือ Media ซึ่งเป็นภาษาละติน แปลว่า กลาง อยู่ตรงกลาง สิ่งที่อยู่ตรงกลาง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาอังกฤษก็มีความหมายกว้างออกไป จนรวมถึงวิธี (Means) สิ่งแวดล้อมห่อหุ้ม (Environmental Element) อาทิ อากาศสำหรับคน น้ำสำหรับปลา เครื่องมือ (Instrument) ตัวแทนหรือตัวนำ (Agency) วัสดุ (Material) เทคนิค (Technique) หรือแม้แต่ Person as Medium แต่เมื่อวิชาการด้านการสื่อสาร และการสื่อสารมวลชนก้าวหน้ามากขึ้น คำว่า สื่อ (Medium หรือ Media) ก็ได้รับการวิเคราะห์ศึกษาและตกแต่งพัฒนาจนมีความหมายเป็นศัพท์เทคนิค (Technical Term) หรือศัพท์เฉพาะที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะสื่อกลายเป็นองค์ประกอบที่จะขาดเสียมิได้ในการสื่อสารทุกรูปแบบและทุกประเภท ความหมายเดิมที่จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องของภาษาที่ใช้ในการพูดหรือการสอน (อาทิ ภาษาไทยที่เป็นสื่อการสอนที่ใช้กันมากที่สุดในสถาบันการศึกษาของไทย) ก็ได้ขยายออกมารอบคลุมถึงสื่อวัตถุ (อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์) สื่อบุคคล

(อาทิ สื่อภาษา สื่อท่าทาง พ่อสื่อแม่สื่อ สื่อประชาชน หรือ Population Media) สื่อผสม (อาทิ สื่อมวลชน สื่อการสอน สื่อข้อมูล สื่อโสตทัศน์) หรือแม้กระทั่งสาร (อาทิ สื่อวัจนภาษา สื่อ อวัจนภาษา)

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ หมายถึง เครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสารเรื่องราว จากองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน สื่ออาจจำแนกได้หลายประเภทหลายหลักเกณฑ์ แต่การกำหนดประเภทของสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์จะต้องคำนึงถึงลักษณะที่เป็นรูปธรรม ลักษณะที่พัฒนาได้ประโยชน์ในปัจจุบันและศักยภาพเพื่ออนาคต

ประเภทของสื่อที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยปกติทั่วไปมีการแบ่งประเภทของสื่อ กันไว้หลายประเภท และหลายหลักเกณฑ์ (Criteria) ได้ประมวลสรุปไว้ดังนี้

1. แบ่งตามวิวัฒนาการ ได้แก่ สื่อประเพณี (Traditional Media) สื่อมวลชน (Mass Media) สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media)
2. แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม ได้แก่ สื่อข่าวสาร (Information media) สื่อการศึกษา (Education Media) สื่อบันเทิง (Entertainment Media)
3. แบ่งตามประสาทที่ใช้ในการรับสาร ได้แก่ สื่อโสต (Audio Media) สื่อทัศน์ (Visual Media) สื่อโสตทัศน์ (Audio-visual Media)
4. แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางเทคนิค (Technical Functions) ได้แก่ สื่อถ่ายทอดสาร (Transmission Media) สื่อบันทึกสาร (Record Media)
5. แบ่งตามเครื่องนำรหัสสาร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) สื่อบันทึกเสียงหรือภาพ (Film or Tape)

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมได้ (Controllable Media) ได้แก่
 - 1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media)
 - 1.2 สื่อบุคคล (Personal Media)
 - 1.3 สื่อโสตทัศน์ (Audio-visual Media)
 - 1.4 สื่อกิจกรรมต่าง ๆ (Activity Media)
2. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Media)
 - 2.1 สื่อมวลชน (Mass Media)

ความสำคัญของสื่อที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญคือ

1. เพื่อการถ่ายทอดหรือบอกข่าวสารให้แก่ประชาชนได้รับทราบ
2. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
3. เพื่อเป็นการสร้างความนิยมและภาพพจน์ที่ดีขององค์กร

สื่อบุคคล (Personal Media) สื่อบุคคลเป็นวิธีการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด ใช้กันตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลก เป็นสื่อที่ใช้กันมากใน กลุ่มประชาชนทั่วไป เครื่องมือของสื่อบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูด กริยาท่าทาง การแสดงออกทางอากัปกิริยาวิธีการสื่อสารด้วยบุคคลจะเป็นการใช้คำพูดเป็นหลัก ด้วยวิธีการสนทนา อภิปราย บรรยาย สาธิต ประชุม คำพูด (Spoken Word) เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทุกคนคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว และทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ ในชีวิตส่วนตัว สื่อคำพูดจึงเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่ง นอกจากนี้หากคำพูดนั้นพูดโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สังคมยกย่องนับถือก็จะยิ่งเพิ่มน้ำหนักในคำพูดนั้นมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การพูดจึงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดชักนำความรู้สึกรักนึกคิดของมนุษย์ออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจ คำพูดจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้มนุษย์เกิดความร่วมมือร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สื่อบุคคลหรือการสื่อสารด้วยคำพูด มี 2 แบบ คือ

1. แบบที่เป็นทางการ (Formal oral communication) เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การประกาศข่าว การให้สัมภาษณ์ การสัมมนา
2. แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal oral communication) คือ การพูดจา สนทนาปราศรัยต่างๆ ในการพูดที่เป็นทางการนั้น ผู้พูดจะต้องพูดให้ผู้ฟังสนใจ เข้าใจ ประทับใจ เกิดศรัทธา แล้วยังอาจจะมีวัตถุประสงค์อื่นๆ ในทางการพูดด้วย เช่น เพื่อให้ข่าวสารความรู้ เพื่อชักจูงใจ เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์ เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติการหรือทำให้รู้สึกซาบซึ้ง ซึ่งทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายจะมี 2 ลักษณะ คือ จุดมุ่งหมายที่เปิดเผย หรือจุดมุ่งหมายที่ปกปิด

ประเภทของคำพูดที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์

1. การพบปะพูดจาธรรมดา
2. การจัดตั้งหน่วยติดต่อสอบถาม
3. การพูดติดต่อทางโทรศัพท์
4. การแสดงปาฐกถา

ลักษณะของสื่อบุคคล

1. การพูดสนทนา เป็นการสื่อสารของบุคคลโดยทั่วไปในวงสนทนา ซึ่งเป็นการสื่อสารกันในชีวิตประจำวันทั่วไป
2. การอภิปราย เป็นการสื่อความโดยกลุ่มคนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นการให้ความรู้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน
3. การบรรยาย เป็นการสื่อความเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจต่อเนื่องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้ฟังเป็นผู้รับสาร และผู้บรรยายเป็นผู้ให้สาร

4. การประชุม เป็นการร่วมกันปรึกษาหารือกันในกลุ่มหรือทีมงานอย่างมีระบบและระเบียบวิธีประชุม เช่นการยกมือก่อนพูดแสดงความคิดเห็นมีการจดบันทึกรายงานการประชุมและมีประธานการประชุม

5. การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้นและมีความสามารถขึ้นในเรื่องที่ได้รับการฝึกและอบรมมา

6. การสัมมนา เป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง ทั้งให้และรับความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา

7. การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดในที่สาธารณะหรือชุมชนในวาระหรือโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ ความรู้ ยกย่องและยินดี ตลอดจนความเห็นอกเห็นใจในเรื่องราวต่าง ๆ

ข้อดีของสื่อบุคคล

1. เป็นสื่อที่ทุกคนมีอยู่แล้ว ไม่ต้องสิ้นเปลืองในการซื้อสื่อแบบสื่ออื่น ๆ
2. ทำให้ผู้พูดและฟังเห็นหน้าตา บุคลิก ลีลา ท่าทาง น้ำเสียงประกอบการพูดซึ่งมีอิทธิพลในการชักจูงและสร้างความสนใจได้มากกว่า

3. เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งผู้พูดและผู้ฟังสามารถโต้ตอบกันได้ทันที

4. ผู้พูดสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะกับผู้ฟังได้ทันที

5. เหมาะกับการเผยแพร่เรื่องราวที่ไม่สลับซับซ้อนหรือติดต่อสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัว

ข้อจำกัดของสื่อบุคคล

1. ไม่มีความคงทนถาวร พูดแล้วก็ผ่านไป
2. ไม่สามารถครอบคลุมผู้ฟังจำนวนมาก ๆ ได้
3. หากผู้พูดขาดความสามารถในการพูดจูงใจ ก็จะทำให้การพูดล้มเหลวได้
4. เนื้อหาสาระที่นำมาพูดหากสลับซับซ้อนเกินไป ทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ต้องมีอุปกรณ์ประกอบการพูด เช่น ภาพถ่าย ภาพสไลด์ ภาพยนตร์

5. เป็นสื่อที่ไม่มีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน

สื่อโสตทัศน (Audio Visual Media) เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีการใช้ทั้งภาพและเสียง มีลักษณะ คือ ภาพยนตร์ (Films) หรือวิดีโอ (Video) ภาพยนตร์มีทั้งภาพและเสียงประกอบอื่น ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวเป็นชุด ภาพโปร่งแสง ทั้งนี้เป็นเทคนิคต่างๆที่จะให้นักประชาสัมพันธ์เลือกใช้ให้เหมาะกับงานแต่ละแบบ ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ทางตา นับว่าเป็นสื่อที่ให้ความ

ประทับใจและทำให้ผู้คนจดจำเรื่องราวเนื้อหาได้นาน เพราะผู้ชมจะได้ดูและได้ฟังคำบรรยายไปพร้อม ๆ กัน

ข้อดีของภาพยนตร์

1. มีทั้งแสง สี เสียง และภาพเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ทำให้ประทับใจและจดจำ
2. สามารถเร้าความสนใจของผู้ชมได้ตลอดเวลาที่ภาพยนตร์ฉายอยู่
3. สามารถสอดแทรกความคิดเห็น และเป็นสื่อในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติพฤติกรรม

ได้ง่าย

4. สามารถเสนอภาพในอดีตที่เราไม่สามารถย้อนกลับไปชมได้อีก
5. ใช้เทคนิคสร้างเหตุการณ์ประกอบจากการถ่ายทำได้อย่างสมจริงสมจังที่สุด

ข้อจำกัดของภาพยนตร์

1. ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการถ่ายทำภาพยนตร์สูงมาก
2. ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มชนเป้าหมายจำนวนมาก ๆ ได้ ชมได้ในจำนวนจำกัด เพราะผู้ชมอยู่ในห้องฉายภาพยนตร์เท่านั้น
3. มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องอุปกรณ์และห้องฉายภาพยนตร์

แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์สารคดี

สหพันธ์ภาพยนตร์สารคดีโลก (World Union of Documentary Film) ให้คำจำกัดความถึงภาพยนตร์สารคดีไว้เมื่อปี ค.ศ. 1948 โดยจำกัดความว่า ภาพยนตร์สารคดี หมายถึง วิธีการใด ๆ ที่ตามในการบันทึกแง่มุมต่างๆ ของความเป็นจริงลงบนแผ่นฟิล์ม จะโดยการถ่ายทอดเหตุการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ที่เหมือนจริงและสมเหตุสมผลขึ้นก็ได้ เพื่อที่จะกระตุ้นอารมณ์หรือเหตุผลในกลุ่มผู้ชม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร้าความอยากรู้ และขอบเขตของความรู้และความเข้าใจของคนเราให้กว้างขวางออกไป รวมทั้งเพื่อนำเสนอปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขอย่างตรงไปตรงมาในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ของมนุษย์

John Grierson ได้บัญญัติคำว่า Documentary แล้วให้ความหมายไว้ว่า สารคดี คือ การนำเสนอความจริงอย่างสร้างสรรค์ โดย Grierson เชื่อว่าการนำเสนอสารคดีต้องให้ความสำคัญกับการจัดฉาก และส่วนประกอบที่เป็นรายละเอียดของเรื่องราว รวมทั้งการนำเสนอเรื่องราวนั้นจะต้องเป็นไปตามวิถีทางที่สร้างสรรค์ เพื่อให้เข้าถึงความเข้าใจ

Paul Rotha นักสร้างภาพยนตร์ ผู้ร่วมบุกเบิกการสร้างภาพยนตร์สารคดีทำงานร่วมกับ John Grierson ได้สรุปว่า ภาพยนตร์สารคดี คือ ภาพยนตร์ที่ใช้เพื่อสื่อความหมายอย่างสร้างสรรค์ และเป็นเรื่องราวสภาพชีวิตของประชาชนในสังคมที่เป็นอยู่จริงๆ

Raymon Spottiswood นักวิชาการ Willis และ Arienzo ได้ให้คำนิยามไว้ว่า สารคดี คือ รายการหรือภาพยนตร์เรื่องใดก็ตามที่ถูกผลิตขึ้น โดยต้องการที่จะบุกเบิกแสวงหาความจริงและจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานในรูปของเอกสารและผู้เขียนทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของภาพยนตร์ได้แสดงความเห็นว่า ภาพยนตร์ที่จะเรียกว่าเป็นภาพยนตร์สารคดีได้ จะต้องดูที่เนื้อหาและวิธีการของภาพยนตร์ที่สามารถถ่ายทอดการสังเกตจากชีวิตจริง ซึ่งมนุษย์มีความสัมพันธ์อยู่กับองค์ต่างๆของชีวิตและสังคม เรื่องราวดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่วนเทคนิคการสร้างภาพยนตร์นั้นเป็นเพียงรูปแบบส่วนประกอบของเนื้อหาและเรื่องราวที่นำมาสร้างเท่านั้น

ภาพยนตร์สารคดีและภาพยนตร์ทดลอง

สามารถแบ่งภาพยนตร์เป็นประเภทต่างๆ ได้มากมาย ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่เลือกใช้ อย่างไรก็ตาม สำหรับในแวดวงภาพยนตร์ ภาพยนตร์ 2 ประเภทที่มักถูกกล่าวถึงอยู่เสมอ และเป็นที่ยอมรับมากที่สุด (ถ้าไม่นับภาพยนตร์บันเทิงที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ทั่วไป) ก็คือ ภาพยนตร์สารคดี (Documentary Film) และภาพยนตร์ทดลอง (Experimental Film) นั่นเอง

ภาพยนตร์สารคดี (Documentary Film) มีผู้ให้นิยามของภาพยนตร์สารคดีไว้มากมาย อาทิ

1. ภาพยนตร์ที่นำเสนอความจริงอย่างสร้างสรรค์
2. ภาพยนตร์ที่ใช้เพื่อสื่อความหมายอย่างสร้างสรรค์ และเป็นเรื่องราวสภาพชีวิตในสังคมที่เป็นอยู่จริงๆ
3. ภาพยนตร์ที่ใช้วิธีการใดๆ ก็ตามในการบันทึกแง่มุมต่างๆของความเป็นจริงลงบนแผ่นฟิล์มจะโดยการถ่ายทอดเหตุการณ์จริง หรือสร้างสถานการณ์ที่เหมือนจริงและสมเหตุสมผลขึ้นก็ได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งเร้าความอยากรู้ และขยายขอบเขตความเข้าใจของคนเราให้กว้างออกไป

สำหรับจุดกำเนิดของภาพยนตร์สารคดีนั้นก็เริ่มมาตั้งแต่การสร้างภาพยนตร์ของพี่น้องลูมิเอร์ เช่น การบันทึกภาพคนงานเดินออกจากโรงงาน การเข้าเทียบขบวนขบวนรถไฟ ซึ่งมีลักษณะของการบันทึกภาพเหตุการณ์จริง แม้ว่าภาพยนตร์ดังกล่าวจะยังไม่ถือว่าเป็นสารคดี แต่ก็算是จุดเริ่มต้นของภาพยนตร์แนวนี้ ในปี 1895

อีก 30 ปีต่อมา ภาพยนตร์สารคดีจึงถือกำเนิดขึ้นในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ โดยมีหัวหอกสำคัญ คือ อเมริกา รัสเซีย และอังกฤษ การเริ่มต้นของภาพยนตร์สารคดีนั้นก็มาจากความคิดของนักสร้างภาพยนตร์กลุ่มที่มองว่า ภาพยนตร์เรื่องแต่งที่มีอยู่ในขณะนั้น ไม่ได้ใช้ศักยภาพที่แท้จริงของภาพยนตร์อย่างเต็มที่ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบของศิลปะละครเวทีเท่านั้น ขณะที่ภาพยนตร์มีความสามารถที่จะถ่ายทอดภาพเหตุการณ์จริงให้คนดูเห็นได้ในประเทศรัสเซีย ภาพยนตร์ที่ถือเป็นผู้บุกเบิกแนวทางของภาพยนตร์สารคดีก็คือ Kino Eye คือหนังที่บุกเบิกความ

เป็นสารคดี สร้างในประเทศรัสเซีย มีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ชมเกี่ยวกับการปฏิวัติรัสเซีย สำหรับภาพยนตร์สารคดีที่มีชื่อเสียงที่สุด ก็คือ Nanook of the North ซึ่งผลิตโดยผู้กำกับอเมริกัน เป็นเรื่องราวของชาวเอสกิโม ซึ่งถือเป็นสารคดีที่ขายเพื่อการค้าเรื่องแรกของโลก และประสบความสำเร็จอย่างมาก อย่างไรก็ตามก็มีการถกเถียงว่ามันเป็นสารคดีหรือไม่ เพราะในบางฉากมีการจัดแสดงขึ้นใหม่ เช่น ฉากในบ้านเอสกิโมที่มีขนาดเล็กจนเอากล้องเข้าไปถ่ายไม่ได้ จึงต้องจำลองขึ้นมาโดยให้มีขนาดใหญ่กว่าของจริงหลายเท่า และให้ชาวเอสกิโมจำลองการดำเนินชีวิตประจำวันในนั้น

ประเภทของภาพยนตร์สารคดี

สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. Expressive Documentary Film เป็นภาพยนตร์สารคดีที่แสดงออกถึงมุมมองและความรู้สึกของผู้ผลิตที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ เป็นการนำเสนอเรื่องจริงแต่ผ่านการตีความของผู้ผลิต สารคดีประเภทนี้จะใช้มุมมองแบบอัตวิสัยของผู้สร้างเป็นสำคัญ และไม่คำนึงถึงความเป็นกลางในการนำเสนอ Expressive Documentary Film มีอิทธิพลอย่างสูงในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเฉพาะในรัสเซีย ซึ่งสมัยนั้นมีการยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือและอาวุธที่มีคุณสมบัติในการชักจูงเป็นเลิศ ไม่มีอะไรมาเทียบได้ ในยุคนั้นภาพยนตร์สารคดีจึงมุ่งโฆษณาชวนเชื่อ โน้มน้าวให้ผู้ชมเห็นด้วยกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ เนื้อหาของภาพยนตร์จึงเน้นถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเร่งเร้าให้เกิดการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ ต่อมาแนวคิดนี้ได้แพร่ขยายออกไปยังประเทศอื่นๆ และมีอิทธิพลสูงสุดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยพรรคนาซีของเยอรมัน และพรรคฟาสซิสต์ของอิตาลี

2. Journalistic Documentary Film เป็นภาพยนตร์สารคดีที่เน้นความเป็นกลาง ความจริงในเรื่องต้องเป็นที่ประจักษ์ พิสูจน์ได้ และมีหลักฐานอ้างอิง ไม่เน้นเทคนิคที่จะก่อให้เกิดความงามและอารมณ์ ซึ่งจุดเริ่มต้นของสารคดีประเภทนี้ก็เนื่องจากภายหลังที่สารคดีแนว Expressive Documentary Film ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปลุกเร้าลัทธิชาตินิยม ทำให้นักวิชาการและนักวิชาชีพจำนวนมากเกิดความรู้สึกว่า แนวทางการผลิตภาพยนตร์สารคดีดังกล่าวไม่ใช่แนวทางตามอุดมการณ์ของสารคดี จึงควรมีการปรับเปลี่ยนให้มีการนำเสนอที่เป็นกลาง มีลักษณะวัตถุวิสัยซึ่งเป็นลักษณะแนวคิดทางวิทยาศาสตร์นั่นเอง

ความนิยมใน Journalistic Documentary Film ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ พร้อมๆ กับการเฟื่องฟูของวิทยาศาสตร์ มนุษย์พากันเชื่อในความจริงแบบประจักษ์นิยม (เห็นและพิสูจน์ได้) และยอมรับในความยิ่งใหญ่ของวิทยาศาสตร์ ทำให้ Journalistic Documentary Film กลายเป็นกระแสหลักของภาพยนตร์สารคดีมาเป็นเวลานานจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาพยนตร์ทดลอง (Experimental Film) คือ ภาพยนตร์ฟรีสไตล์ชนิดหนึ่ง ที่มักจะเกิดจากผู้สร้างอิสระที่ใช้เงินทุนส่วนตัวหรือได้ทุนสนับสนุนจากสถาบันศิลปะและไม่ได้หวังผลเพื่อการค้าเป็นหลัก คนทำหนังทดลองมุ่งเน้นความสำคัญของจินตนาการ ความคิด โดยใช้เทคนิคใหม่ๆ ที่บุกเบิกและส่งเสริมการรับรู้โลกในอีกมิติหนึ่ง และเรียกร้องให้คนดูคิดและตีความสิ่งตัวเองเห็นอย่างจริงจัง

เทคนิคบางประการที่มักจะพบในภาพยนตร์ทดลอง

1. ใช้วัสดุเหลือใช้ คือ การนำภาพบันทึกเหตุการณ์จริง เช่น ภาพนิ่งข่าว ภาพประวัติศาสตร์สำคัญ ภาพถ่ายโฆษณาจากสมาชิกครอบครัวมาใช้ หรือนำฟิล์มภาพยนตร์เก่ามาตัดต่อใหม่
2. การตกแต่งฟิล์ม เช่น การเขียนสีลงบนฟิล์มโดยตรง ทำรอยขีดข่วนบนฟิล์ม การเอาฟิล์มไปหมักดิน การกัดสี ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันอาจมีการใช้คอมพิวเตอร์ช่วย
3. เนื้อหาเหตุผล หนังทดลองมักมีลักษณะที่เนื้อหาเหตุผล คำนวณความจริง และมีความไม่ต่อเนื่องของเรื่องราว
4. ฝึกประสาทคนดู ภาพยนตร์ทดลองมักרבกวนภาพที่คนดูเห็น เช่น การลดหรือเร่งความเร็วของภาพ การทำภาพกระตุก การเคลื่อนกล้องและวางมุมกล้องแปลกๆ การฉายภาพซ้ำซาก
5. ตีความใหม่ ภาพยนตร์ทดลองมักมีการนำเรื่องราวที่ทุกคนรับรู้อยู่แล้วมาตีความใหม่ เช่น เรื่องพระเยซู ฮิตเลอร์ แม่นาคพระโขนง
6. เรื่องใกล้ตัว ภาพยนตร์ทดลองมักถ่ายทอดความสำคัญของการมอง โดยเฉพาะสิ่งใกล้ๆ ตัว อาทิ ภาพยนตร์บางเรื่องอาจให้เวลากับการพิจารณาผลส้ม กระจก รูปปั้น เท้า อยู่ตลอดทั้งเรื่อง
7. พูดยาภาษาควิ คนทำภาพยนตร์ทดลองบางคนเน้นหนักไปที่การถ่ายทอดจินตนาการของตนโดยไม่สนใจเหตุและผลใดๆ ทั้งสิ้น และมองว่าภาพยนตร์เป็นเหมือนกวีบทหนึ่ง เช่น การร้อยเรียงภาพให้ลอยลอยเหมือนความฝัน การเรียบเรียงเรื่องราวแบบวนไปมา ไม่เรียงลำดับ

การเขียนสารคดี

บทภาพยนตร์ (Screenplay) เปรียบเสมือนแบบร่าง (Sketch design) ของการสร้างภาพยนตร์ บทภาพยนตร์จะมีความคล้ายคลึงกับวรรณกรรมตรงที่การบอกเล่าเรื่องราวว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่จะแตกต่างที่บทภาพยนตร์นั้นต้องสื่อความหมายออกมาเป็นภาพ โดยใช้ภาพเป็นตัวสื่อความหมาย เพื่อโน้มน้าวจินตนาการของผู้ชม

องค์ประกอบของการเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

1. เรื่อง (Story) หมายถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้นและดำเนินไปสู่จุดสิ้นสุด เรื่องอาจจะสั้นเพียงไม่กี่นาที อาจยาวนานเป็นปีหรือไม่รู้จบ (Infinity) ก็ได้ สิ่งสำคัญในการดำเนินเรื่อง คือ ปมความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำส่งผลให้เกิดเป็นเรื่องราว

2. แนวความคิด (Concept) เรื่องที่จะนำเสนอมีแนวความคิด (Idea) อะไรที่จะสื่อให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจต่อสื่อให้ตรงตามที่คุณผลิตได้วางแผนไว้

3. แก่นเรื่อง (Theme) คือ ประเด็นเนื้อหาสำคัญหรือแกนหลัก (Main theme) ของเรื่องที่จะนำเสนอ ซึ่งอาจประกอบด้วยประเด็นรอง (Sub theme) อื่นๆ ก็ได้ แต่ต้องไม่ออกนอกแนวความคิดหลัก เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับเนื้อเรื่อง

4. เรื่องย่อ (Plot) เป็นจุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่คิดขึ้นมาใหม่ เรื่องที่นำมาจากเหตุการณ์จริง เรื่องที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรม หรือแม้แต่เรื่องที่ดัดแปลงแบบมาจากภาพยนตร์อื่น สิ่งแรกนั้นเรื่องต้องมีความน่าสนใจ มีใจความสำคัญชัดเจน ต้องมีการมีการตั้งคำถามว่า จะมีอะไรเกิดขึ้น (What...if...?) กับเรื่องที่คิดมา และสามารถพัฒนาขยายเป็นโครงเรื่องใหญ่ได้

5. โครงเรื่อง (Treatment) เป็นการเล่าเรื่องลำดับเหตุการณ์อย่างมีเหตุผล เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์จะต้องส่งเสริมประเด็นหลักของเรื่องได้ชัดเจน ไม่ให้หลงประเด็น โครงเรื่องจะประกอบด้วยเหตุการณ์หลัก (Main plot) และเหตุการณ์รอง (Sub plot) ซึ่งเหตุการณ์รองที่ได้เข้าไปต้องผสมกลมกลืนเป็นเหตุเป็นผลกับเหตุการณ์หลัก

6. ตัวละคร (Character) มีหน้าที่ดำเนินเหตุการณ์จากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่อง ตัวละครอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของหรือเป็นนามธรรมไม่มีตัวตนก็ได้ การสร้างตัวละครขึ้นมาต้องคำนึงถึงภูมิหลังพื้นฐาน ที่มาที่ไป บุคลิกนิสัย ความต้องการ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ของตัวละครนั้นๆ ตัวละครแบ่งออกเป็นตัวละครหลักหรือตัวแสดงนำและตัวแสดงสมทบหรือตัวแสดงประกอบ ทุกตัวละครจะต้องมีส่งผลต่อเหตุการณ์นั้นๆ มากน้อยตามแต่บทบาทของตน ตัวเอกย่อมมีความสำคัญมากกว่าตัวรองเสมอ

7. บทสนทนา (Dialogue) เป็นถ้อยคำที่กำหนดให้แต่ละตัวละครได้ใช้แสดงโต้ตอบกัน ใช้บอกถึงอารมณ์ ดำเนินเรื่อง และสื่อสารกับผู้ชม ภาพยนตร์ที่ดีจะสื่อความหมายด้วยภาพมากกว่าคำพูด การประหยัถ้อยคำจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ ความหมายหรืออารมณ์บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้ถ้อยคำมาช่วยเสริมให้ดูดียิ่งขึ้นก็ได้

โครงสร้างการเขียนบท

1. จุดเริ่มต้น (Beginning) ช่วงของการเปิดเรื่อง แนะนำเรื่องราว ปูเนื้อเรื่อง
2. การพัฒนาเรื่อง (Developing) การดำเนินเรื่อง ผ่านเหตุการณ์เดียวหรือหลายเหตุการณ์ เนื้อเรื่องจะมีความซับซ้อนมากขึ้น
3. จุดสิ้นสุด (Ending) จุดจบของเรื่อง แบ่งออกเป็นแบบสมหวัง (Happy ending) ทำให้รู้สึกอิ่มเอมใจ และแบบผิดหวัง (Sad ending) ทำให้รู้สึกสะเทือนใจ หรือทิ้งท้ายให้ขบคิด

ปัจจัยสำคัญในโครงสร้างบท

1. แนะนำ (Introducing) คือการแนะนำเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานที่ ตัวละครสิ่งแวดล้อม และเวลา
2. สร้างเงื่อนใจ (Suspense) คือการกระตุ้นให้เนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างลึกลับมีเงื่อนใจ มีปมผูกมัด ความขัดแย้ง ทำให้ผู้ชมเกิดความสงสัยและสนใจในเหตุการณ์
3. สร้างวิกฤตกาล (Crisis) คือ การเผชิญปัญหา วิเคราะห์ปัญหาของตัวละครและหาทางแก้ไข หาทางออก หากตัวละครวนเวียนอยู่กับปัญหามากจะทำให้ผู้ชมรู้สึกหนักและเบื่อขึ้น ได้ควรที่จะมีการกระตุ้นจากเหตุการณ์อื่นมาแทรกด้วย
4. จุดวิกฤตสูงสุด (Climax) เป็นช่วงเผชิญหน้ากับปัญหาครั้งสุดท้ายที่ถูกบีบกดดันสูงสุด ทำให้มีการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด
5. ผลสรุป (Conclusion) คือทางออก ข้อสรุป ทำให้เกิดความกระจ่าง ภาพยนตร์บางเรื่องอาจไม่มีบทสรุป ก็เพื่อให้ผู้ชมนำกลับไปคิดเอง

หลักการวางโครงสร้างเรื่อง

ตารางที่ 2.1 ปัจจัยที่สำคัญแต่ละช่วงในภาพยนตร์

จุดเริ่มต้น (Beginning)	แนะนำ (Introducing) สร้างเงื่อนใจ(Suspense) สร้างวิกฤตกาล(Crisis) จุดวิกฤตสูงสุด(Climax) ผลสรุป(Conclusion)
-------------------------	--

การพัฒนาเรื่อง (Developing)	แนะนำ(Introducing) สร้างเงื่อนไข (Suspense) สร้างวิกฤตการณ์(Crisis) จุดวิกฤตสูงสุด(Climax) ผลสรุป (Conclusion)
จุดสิ้นสุด (Ending)	แนะนำ(Introducing) สร้างเงื่อนไข(Suspense) สร้างวิกฤตการณ์ (Crisis) จุดวิกฤตสูงสุด(Climax) ผลสรุป(Conclusion)

สรุป บทภาพยนตร์ (Screenplay) จะเป็นการเขียนอธิบายรายละเอียดเรื่องราวเมื่อได้โครงสร้างเรื่องที่ชัดเจนแล้วจึงนำเหตุการณ์มาแตกขยายเป็นฉากๆ ลงรายละเอียดย่อยๆ ใส่สถานการณ์ ช่วงเวลา สถานที่ ตัวละคร บทสนทนา การกระทำ บางครั้งอาจกำหนดมุมกล้องขนาดภาพแน่นอนชัดเจนเลยก็ได้ บทภาพยนตร์จึงเขียนเพื่อเป็นการเตรียมงานผลิต (Pre-production) และเฟ้นหานักแสดงโดยเฉพาะ หลังจากนั้นจึงพัฒนาต่อเป็นบทสำหรับการถ่ายทำ (Shooting script) และบทภาพ (Story board) ต่อไป

สื่อกิจกรรมต่างๆ

สื่อกิจกรรมต่างๆที่จัดในลักษณะกิจกรรมตามวาระหรือโอกาสต่างๆ โดยมากจัดในรูปแบบของนิทรรศการ การออกร้าน งานฉลอง การประกวด การแข่งขัน ประงานสถาปนาองค์กร หรือการเปิดให้เข้าชมกิจการในวันสำคัญ มีลักษณะเด่น 3 ประการ คือ

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนจำนวนมากมาเข้าร่วมงาน
2. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในงานและองค์กรให้เป็นที่รู้จักของประชาชน
3. ประชาชนที่มาร่วมงานได้รับสาระประโยชน์ ส่วนองค์กรได้สร้างภาพพจน์ที่ดีใน

สายตาประชาชนเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์

1. เพื่อให้การศึกษาทางอ้อมในวิชาการสาขาต่าง ๆ และเหตุการณ์ต่าง ๆ แก่กลุ่มประชาชนเป้าหมาย

2. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล กิจกรรมของสถาบันต่อกลุ่มประชาชนเป้าหมาย

3. เพื่อกระตุ้นแรงเร้ากลุ่มประชาชนเป้าหมายให้ร่วมมือกับสถาบันหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติของกลุ่มประชาชนเป้าหมายที่มีต่อสถาบันไปในทางที่พึงประสงค์

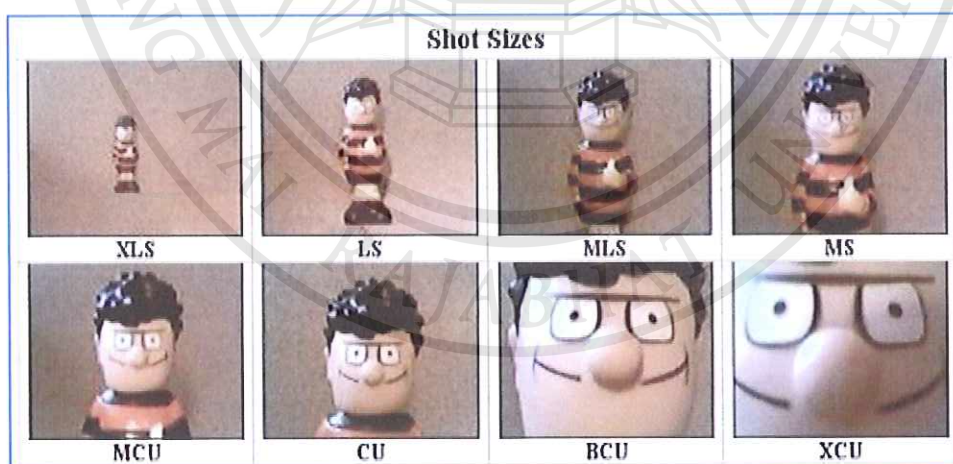
4. เพื่อสร้างความบันเทิง สนุกสนานความพึงพอใจแก่กลุ่มประชาชนเป้าหมาย

แนววิธีการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์

1. การย้ำหรือซ้ำบ่อย ๆ (Repeating) จะช่วยให้เกิดความน่าสนใจเพิ่มขึ้น คงทนถาวรมากขึ้น เหมือนการตอกย้ำหัวตะปู ยิ่งตีดแน่นแม่นยำ แต่การใช้วิธีการนี้ควรระวังว่า ถ้าย้ำบ่อย ๆ และกระทำต่อเนื่องกันนานอาจถึงจุดอึดตัวขึ้นได้ ถ้าเมื่อใดถึงจุดอึดตัวผลจะลดลงทันที เพราะผู้รับจะเริ่มเบื่อหน่ายหรือชินชาเพราะฉะนั้นถ้าจะทำอยู่เรื่อย ๆ ควรให้มีทั้งความต่อเนื่องและความหลากหลาย

2. ให้โอกาสผู้รับมีส่วนร่วม (Participation) เช่น ในรายการโทรทัศน์ที่ให้ผู้ชมเข้าร่วมรายการด้วย จะมีอิทธิพลดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าที่ผู้จัดรายการจะให้อะไรอย่างเดียวก การให้ผู้รับมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้ทั้งรายการบันเทิง และรายการที่ให้ความรู้

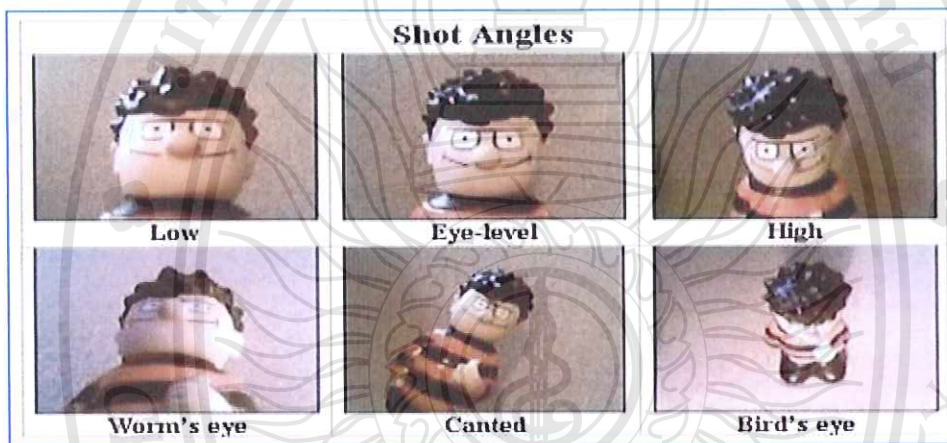
เทคนิคมุกกล้องที่ใช้ในการนำเสนอในภาพยนตร์

ภาพที่ 2.1 ขนาดภาพและมุกกล้องแบบ Shot Sizes

ที่มา: <http://molliesmee.files.wordpress.com/2011/04/shot-and-angles.jpg>

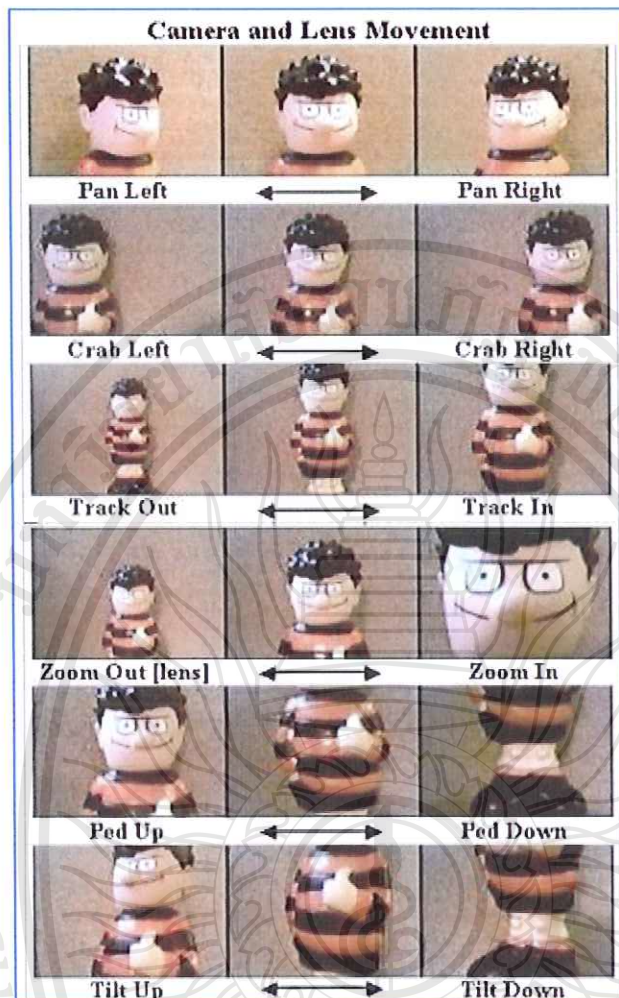
XLS	คือ	ภาพระยะไกลมาก ๆ
LS	คือ	ภาพระยะไกล
MLS	คือ	ภาพระยะไกลปานกลาง
MS	คือ	ภาพระยะปานกลาง
MCU	คือ	ภาพระยะใกล้ปานกลาง
CU	คือ	ภาพระยะใกล้
BCU	คือ	ภาพระยะใกล้มาก
XCU	คือ	ภาพระยะใกล้มาก ๆ

ภาพที่ 2.2 ขนาดภาพและมุมกล้องแบบ Shot Angles

ที่มา: <http://molliesmee.files.wordpress.com/2011/04/shot-and-angles.jpg>

Low	คือ	ภาพมุมต่ำกว่าระดับสายตาปกติ
Eye-level	คือ	ภาพระดับสายตาเป็นภาพมุมปกติที่สายตาเรามองเห็น
High	คือ	ภาพจากมุมสูงเมื่อตั้งกล้องสูงกว่าสิ่งที่ถ่าย
Worm's eye	คือ	ภาพมุมต่ำมาก ๆ โดยการยกกล้องขึ้นไปข้างบน
Canted	คือ	ภาพมุมเอียงซึ่งเน้นให้เห็นถึงความไม่มั่นคง
Bird's eye	คือ	ภาพมุมสูงมาก ๆ เหมือนใช้แทนสายตาเวลาดูจากบน

ภาพที่ 2.3 การเคลื่อนกล้อง

ที่มา: <http://molliesmce.files.wordpress.com/2011/04/shot-and-angles.jpg>

Pan Left ↔ Pan Right	คือ การหมุนตัวกล้องไปซ้าย/ขวา โดยที่ตัวกล้องยังอยู่กับที่
Crab Left ↔ Crab Right	คือ การเคลื่อนกล้องไปมาซ้าย/ขวา (ใช้รางหรือ Dolly)
Track Out ↔ Track In	คือ การถ่ายภาพเชิงลึกที่ตัวกล้องขยับเคลื่อนที่เข้า/ออก
Zoom Out ↔ Zoom In	คือ การถ่ายภาพเชิงลึกที่กล้องไม่ต้องขยับหรือเคลื่อนที่ เลื่อนเฉพาะที่ตัวเลนส์
Ped Up ↔ Ped Down	คือ การเคลื่อนกล้องขึ้น/ลง บนฐานกล้อง
Tilt Up ↔ Tilt Down	คือ การกคกล้องให้ต่ำลงหรือดันให้สูงขึ้นเพื่อจับภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

สุวรรณ ไพรวรรณ (2541 : 26) ได้เสนอว่า งานด้านวินัยนั้นได้มุ่งเน้นด้านความมีระเบียบวินัยแก่นักเรียน ให้รู้จักสิทธิหน้าที่เป็นการเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จุดเน้นของกิจกรรมจะมีธรรมเนียมโรงเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องยึดถือเป็นระเบียบปฏิบัติ และเป็นข้อตกลงของเราในแต่ละห้องเรียนที่เป็นเหมือนกฎหมายท้องถิ่น ให้นักเรียนร่วมกับครูประจำชั้นออกกฎระเบียบ ข้อบังคับของห้องเรียนอย่างไรก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อธรรมเนียมโรงเรียน

วนิดา เสวกครุฑพร (2537 : 71-72) ได้ให้แนวคิดและแนวทางในการสร้างวินัยให้นักเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่สามารถสร้างวินัยให้กับเด็กได้ คือ การทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็นประพฤติกปฏิบัติตน คอยชี้แนะ ตักเตือน รวมทั้งให้เหตุผลข้อดีข้อเสีย ของการประพฤติปฏิบัติในเรื่องต่างๆด้วย
2. ชั้นเรียนกับการสร้างวินัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ในชั้นเรียนครูต้องควบคุม เอาจริงเอาจังกับระเบียบข้อบังคับ ถ้าทำผิดก็ลงโทษและทำอย่างต่อเนื่อง
3. กิจกรรมโฮมรูม - กิจกรรมสร้างวินัย ในโรงเรียนประถมศึกษา ครูประจำชั้น มีความใกล้ชิดกับเด็กมากจึงเหมาะที่จะช่วยปลูกฝังและสร้างนิสัยให้กับเด็กในหลายโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ โดยเฉพาะ ตอนเช้าหลังการเคารพธงชาติ ซึ่งโรงเรียนส่วนมากมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ การปรับตัว ตลอดจนการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ควรวางโครงการอย่างมีจุดประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งมีการประเมินผล

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2540 : 31-34) ได้ให้แนวคิดด้านการสร้างวินัยให้เด็กยอมรับนั้น วินัยหรือกฎทุกกฎต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1. กฎต้องสมเหตุสมผล หมายความว่า สิ่งที่ยากให้เด็กทำนั้น ควรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และจำเป็น และเป็นเรื่อง que เด็กทำได้ในระดับอายุของเขา
2. กฎต้องถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ คือต้องแน่ใจว่ากฎที่ตั้งขึ้นในเด็กทุกเรื่องเป็นสิ่งที่ชัดเจนอย่าให้มีข้อสงสัยหรือโต้เถียงได้
3. กฎต้องบังคับได้ คือต้องมีการกำหนดโทษ ถ้าทำผิดก็ต้องลงโทษอย่างจริงจังทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

จากแนวคิดทฤษฎีการสร้างวินัยนั้น พอสรุปได้ว่าการที่จะให้เด็กมีวินัย จะต้องปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษาจะทำให้เด็กมีวินัยเป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้บริหารและครู-อาจารย์ จึงต้องนำแนวทางหรือวิชาการ การสร้างวินัยสอดแทรกในทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็น ได้ปฏิบัติตาม การวางรากฐานการมีวินัยในตนเองต้องเริ่มที่วัยเด็ก การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการมีวินัยในตนเองของเด็ก นอกจากนี้แล้วการจัดกิจกรรมในโรงเรียน การสอนของครูก็มีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยเช่นกัน ส่วนการจัดว่าใครมี วุฒิภาวะจิตใจมากน้อยเพียงใด อาจเริ่มได้ในวัยรุ่นตอนปลาย หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า บุคคลจะมีความดีมากกว่าเมื่อตอนวัยเด็กเสมอไป การพัฒนาวินัยในตนเองไม่ใช่เพียงการฝึกหัดในเรื่องระเบียบวินัย ซึ่งเป็นเรื่องที่เน้นพฤติกรรมเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้ถูกฝึกว่ามีความรู้สึกกับข้อใจหรือถูกบีบบังคับหรือไม่ ถ้าเด็กมีความรู้สึกดังกล่าวต้องรีบแก้ไข เพราะมิฉะนั้นเด็กจะไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่ฝึกนั้น และจะต้องพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลจนสามารถที่จะรู้และเข้าใจถึงเหตุผลทั้งผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเองอย่างถ่องแท้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านปัญญา เด็กจะเติบโตเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองอย่างสมบูรณ์ได้

ความหมายของวินัย

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 74) ได้ให้ความหมายของวินัยว่า ตรงกับภาษาอังกฤษ Discipline หมายถึง การอยู่ในระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติอันได้แก่ การปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับที่ได้บัญญัติไว้แล้ว

พลสวัสดิ์ นาคเสน (2544 : 21) สรุปความหมายว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับของสังคม

ชาญยุทธ ไสยาศรี (2547 : 19) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึงข้อกำหนด ระเบียบกฎเกณฑ์แนวปฏิบัติสำหรับให้คนกระทำตาม เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ประจักษ์ ปรามงูเหลือม (2547 : 9) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึง ความประพฤติของนักเรียนโดยนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงการให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเอง เห็นพ้องกับข้อบังคับที่กำหนดไว้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความเสมอภาคและเกิดสันติสุขแก่เพื่อนในโรงเรียน เกี่ยวกับวินัย คุณธรรมและจริยธรรม

ประสาธ อิศรปริดา (2547 : 337) สรุปความหมายว่า การที่เด็กจะมีวินัยหรือไม่ขึ้นอยู่กับวินัยขึ้นอยู่กับ การสั่งสอนอบรม (Training By Instruction) หรือการปฏิบัติกรอย่างเหมาะสมของครูเมื่อพิจารณาความหมายของวินัยตามนี้ วินัยจึงเป็นเรื่องย่อยเรื่องหนึ่ง (Subset) ของการจัดการห้องเรียน

นิเวศน์ เต็มประชุม (2550 : 9) สรุปความหมายว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคม ดังนั้นการส่งเสริมวินัยให้นักเรียน จึงควรครอบคลุมถึงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบ แบบแผนและข้อบังคับของโรงเรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

อรรถพงษ์ เพ็ชรรัตน์ (2551 : 14) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคมที่กำหนดขึ้น และสามารถประพฤติปฏิบัติตนอยู่ใน กฎระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของโรงเรียน สังคม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เฉลิมชัย ศรีชาติ (2551 : 14) ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบของบุคคลซึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อความสงบสุขของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

วิภาวี วิชัยวงษ์ (2551 : 14) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐาน รวมทั้งข้อกำหนดต่าง ๆ ที่คนในสังคมร่วมกันกำหนดไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ส่วนวินัยในตนเองหมายถึง การปฏิบัติตนของบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมนั้นยึดถือและปฏิบัติตามเพื่อก่อให้เกิดความปกติสุขในสังคม

สุภวัตร ฤกษ์จันทร์ (2551 : 12) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับที่กำหนดเป็นข้อปฏิบัติร่วมกัน สำหรับควบคุมความประพฤติเพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของวินัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วินัย หมายถึงการอยู่ใน กฎเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐาน รวมทั้ง ระเบียบแบบแผนหรือข้อบังคับของสังคม เพื่อความสงบสุขของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้นการพัฒนาการส่งเสริมวินัยให้นักเรียนจึงครอบคลุมถึง การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีความประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบ แบบแผนและข้อบังคับของโรงเรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

ความหมายของวินัยในตนเอง

กรมวิชาการ (2542 ข : 155-156) สรุปความหมายว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันมีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง ทักษะย่อยและพฤติกรรมที่แสดง มีดังนี้

1. ตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ปฏิบัติงานทันเวลากำหนด
2. วางแผนในการใช้เวลาในการทำงานและการดำเนินชีวิต พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ แบ่งเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมดำเนินชีวิตประจำวัน

3. ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของหมู่คณะ และเคารพกฎกติกาของสังคมพฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ เคารพกฎหมายบ้านเมือง กฎจราจร ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม
4. รู้จักประเมินตนเอง พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ บอกข้อดีข้อเสียในการทำงาน
5. ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ แสดงมารยาทได้ถูกต้องตามกาลเทศะอย่างสม่ำเสมอ
6. ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ ไม่พูดเท็จ แอบอ้างหรือนำของคนอื่นมาเป็นของตนเอง

กรมวิชาการ (2545 : 118) สรุปความหมายว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความเต็มใจโดยไม่มีใครหรือมีอำนาจใดมาบังคับ เป็นการสมัครใจ ของตนเอง ซึ่งเกิดจากจิตสำนึกภายในให้ประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น เช่น การทิ้งเศษกระดาษลงถังขยะ การเข้าแถวในการรับบริการ เป็นต้น

กนิษฐา พุกยาโคตร (2551 : 13) สรุปความหมายว่า การมีวินัยในตนเอง เป็นลักษณะที่สังคมหรือประเทศชาติต้องการ พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศของตน ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงนอกจากจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี น่าเคารพและน่าเอาเป็นเยี่ยงอย่างแล้ว ยังเป็นผลพลอยทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน มีความสงบสุขไม่เบียดเบียนกันและกัน

จำลอง พนมชัย (2551 : 16) สรุปความหมายว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการควบคุมตนเองทั้งด้านอารมณ์และพฤติกรรม ให้ปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง โดยไม่ได้เกิดจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของสังคมแต่เกิดจากการเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือบังคับพฤติกรรมของตนเอง ให้เชื่อฟังและประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผนอันต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับ โดยตนเองมองเห็นคุณค่าที่จะกระทำเพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม

ความสำคัญของการมีวินัย

สุชา ไอยราพงศ์ (2542 : 171-172) กล่าวถึง ลักษณะที่สำคัญและประโยชน์ของการมีวินัย ความว่าลักษณะที่สำคัญของการมีวินัยในตนเอง พอสรุปได้ดังนี้

1. การรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้อย่างสุขสบาย
2. การรู้จักรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ
3. แสดงความสามารถของตนให้ผู้อื่นยอมรับโดยถูกต้องวิธี
4. ป้องกันตนเองให้พ้นจากอันตรายและอุบัติเหตุอันเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5. ป้องกันตนเองให้รู้จักหักห้ามอารมณ์ที่จะแสดงความก้าวร้าวใส่คนอื่น
6. ป้องกันไม่ให้ไปก้าวก่ายในสิทธิของผู้อื่น

เชาวิมถีวงศ์ (ม.ป.ป. : 168) สรุปความหมายว่า วินัยช่วยให้นักเรียนควบคุมดูแลตนเอง และสังคมส่วนรวมได้ด้วยความสะดวก เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเล่าเรียน การทำงาน ช่วยนำคนไปสู่การทำความดี ความเจริญ เว้นข้อห้าม ทำตามคำสั่งบางประการ เพิ่มพลังในการทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สังคมเป็นสุขร่มเย็น

ทินกร นาสว่าง (2551 : 16) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีวินัยในตนเอง อาจสรุปได้ว่า วินัยในตนเองเป็นวินัยที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ เพราะวินัยในตนเองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และสังคมในทุก ๆ ด้าน ประเทศใดที่ผู้คนมีวินัยในตนเองมาก ประเทศนั้นย่อมมีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กมีวินัยในตนเอง ควรต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อให้ซึมซับเป็นนิสัย เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ย่อมนำผลจากการที่มีวินัยในตนเองไปพัฒนาตน พัฒนาชุมชนตลอดจนพัฒนาชาติให้เจริญรุ่งเรืองเท่าทันนานาอารยประเทศ

สรุปว่า การมีวินัยในตนเองมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะวินัยในตนเองมีความสำคัญทั้งต่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศชาติเพราะวินัยจะช่วยควบคุมดูแลให้บุคคลนั้นประพฤติสิ่งที่ถูกที่ควรและเป็นการป้องกันไม่ให้ไปก้าวก่ายในสิทธิของผู้อื่น

ประเภทของวินัย

การแบ่งประเภทของวินัย โดยยึดผู้ประพฤติปฏิบัติตามวินัยเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท (ทิวาวรรณ แสงพันธ์ อ่างถึงในประถม แสงสว่าง 2524 : 23)

1. วินัยสำหรับตนเอง คือ กระบวนการ หรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยตนเองเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดี วินัยประเภทนี้เป็นวินัยที่เราดำเนินไปตามทางที่เรามุ่งหมายไว้ วินัยสำหรับตนเองนี้เป็นวินัยขั้นเลิศที่ทุกคนควรสร้างขึ้นสำหรับบังคับพฤติกรรมของตนเอง การสร้างวินัยสำหรับตนเองนั้นทำได้หลายอย่าง เช่น

1.1 สร้างวินัยในการนอน การตื่น การดูหนังสือ การออกกำลังกาย การทำงาน และการพักผ่อนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมในวันหนึ่งๆ

1.2 สร้างวินัยเพื่อบังคับตนเองให้ทำสิ่งที่ดีบางอย่าง และละเว้นสิ่งที่เราคิดว่าเป็นความชั่ว แม้จะขัดกับความนิยมในสังคม เช่น การบังคับตนเองให้เป็นคนประหยัด ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุรา ดัดผมสั้น และแต่งกายให้ถูกระเบียบของสถานศึกษาเสมอ

1.3 สร้างวินัยให้ปฏิบัติต่างๆ ตรงตามเวลานัดหมายเสมอ

2. วินัยสำหรับหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้สมาชิกทุกคนในหมู่นั้นปฏิบัติตาม หรือควบคุมพฤติกรรมของหมู่คณะนั้นให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่หมู่คณะตั้งไว้ เช่น วินัยในสถานศึกษา วินัยทหาร วินัยตำรวจ วินัยของสงฆ์ วินัยข้าราชการ และพลเรือน และวินัยข้าราชการครู เป็นต้น วินัยของแต่ละหมู่คณะนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของหมู่คณะนั้นๆ ถึงอย่างไรก็ตามวินัยหมู่คณะนี้จะต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตยเป็นสำคัญ คือ มีความสามัคคี การละอาย และปณิธานธรรม

สรุปได้ว่า วินัยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ วินัยสำหรับตนเอง เป็นกระบวนการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยตนเองเป็นผู้กำหนดการกระทำที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมนั้นๆ และวินัยสำหรับหมู่คณะ เป็นกระบวนการของหมู่คณะที่กำหนดขึ้นเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของหมู่คณะเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตาม เช่น การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่คณะนั้นให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่หมู่คณะตั้งไว้

คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองไว้ เช่น จิตรา ชนะกุล (2539 : 18) ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีคุณลักษณะและพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
4. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล และมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น
5. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความอดทน
8. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
9. ตรงต่อเวลา
10. กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ

ประเภทของงานวินัยในสถานศึกษา

รุจิร ภูสาระ (2545 : 17) ได้แบ่งระเบียบวินัยออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทต่างก็มีแนวทางแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. ระเบียบวินัยส่วนตัว หมายถึง กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ หรือคติประจำใจซึ่งแต่ละคนจะแตกต่างกันไป เพราะแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกัน สิ่งที่ทำให้วินัยส่วนตัวแตกต่าง

กันออกไป ได้แก่ เพศ วัย สถานะทางสังคม ระดับการศึกษา หน้าที่การงานหรือค่านิยม เช่น การตรงต่อเวลา ไม่ประพฤติผิดศีล เป็นต้น

2. ระเบียบวินัยในหน้าที่ หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน เช่น วินัยของครอบครัวที่ทุกคนในบ้านต้องปฏิบัติในฐานะบิดา มารดา ลูกหลานหรือผู้อาศัย วินัยของโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย การทำความเคารพ เป็นต้น

3. ระเบียบวินัยทางสังคม ได้แก่ แนวปฏิบัติอันดีที่ทุกคนในสังคมยึดถือปฏิบัติเหมือนกัน มีลักษณะเหมือนกับวินัยส่วนตัว และวินัยในหน้าที่ แต่วินัยทางสังคมมีความหมายที่กว้างกว่า ทั้งนี้วินัยทั้งสองเกี่ยวข้องกับกลุ่มเล็กกว่าวินัยทางสังคม ตัวอย่างของวินัยทางสังคม เช่น มารยาท กฎหมาย จารีตประเพณี หลักปฏิบัติทางศาสนา เป็นต้น

พูนสวัสดิ์ นาคเสน (2544 : 22) สรุปประเภทของวินัยโรงเรียน สังกัดประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

1. วินัยทั่วไป

1.1 นักเรียนต้องรักษาวินัยอย่างเคร่งครัดเสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยจะต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

1.2 นักเรียนต้องสนับสนุนนโยบายโรงเรียน ตั้งใจเล่าเรียนทั้งปฏิบัติตามระเบียบวินัยและมติครู อาจารย์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่ตนเอง หรือแก่โรงเรียนด้วยความอุตสาหะ วิริยะ

1.3 นักเรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครู และ โรงเรียน ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ ห้ามมิให้ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง

1.4 นักเรียนต้องไม่แจ้งเท็จต่อครู และผู้บริหาร การปกปิดข้อความซึ่งควรต้องบอกถือว่าเป็นการแจ้งเท็จ

1.5 นักเรียนต้องรักษาเวลาในการเล่าเรียน ไม่มาโรงเรียนสาย หลบหนีห้องเรียน ไม่หลบหนีการเข้าแถวและไม่หนีโรงเรียน

1.6 นักเรียนต้องรักษาระเบียบวินัยในห้องเรียน นั่งเรียนในลักษณะเรียบร้อย ไม่พูดคุยหรือกระทำใด ๆ เป็นที่รบกวน หรือก่อความรำคาญแก่ผู้อื่น

1.7 นักเรียนต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ดังต่อไปนี้

1.7.1 ไม่สูบบุหรี่

1.7.2 ไม่ลวนลาม กระเช้าเข้าเหย่เพศตรงข้าม

1.7.3 ไม่เที่ยวกลางคืนเป็นเนืองนิตย์

1.7.4 ไม่นำภาพ หรือหนังสือลามกอนาจารมาโรงเรียน

1.7.5 ไม่ส่งเสียงดัง ร้องรำทำเพลงในที่สาธารณะ หรือบริเวณโรงเรียนโดยไม่
มีเหตุอันสมควร

1.7.6 ไม่จัดงานสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูง โดยผู้ปกครองไม่รู้เห็นด้วย

1.7.7 ไม่เข้าไปในสถานบริการ หรือที่คล้ายคลึงสถานการณัพนัน เช่น บาร์
ไนต์คลับ เว้นแต่มีบ้านพักอาศัยบริเวณนั้น

1.8 นักเรียนต้องช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและสาธารณสมบัติของ
แผ่นดิน ไม่ควรทำให้สกปรก หรือชำรุดเสียหาย

1.9 นักเรียนต้องเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอน ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และครู ไม่แสดง
กริยา อาการกระด้างกระเดื่อง หรือแสดงกริยาไม่สุภาพ ทั้งต่อหน้าและรับหลังบุคคลดังกล่าว

1.10 นักเรียนต้องไม่กล่าววาจา หรือแสดงกริยาที่เป็นชนวนที่ก่อให้เกิดความเกลียด
ชัง หรือทะเลาะวิวาท ดังต่อไปนี้

1.10.1 กล่าวคำหยาบคาย หรือไม่สุภาพต่อบุคคลอื่น

1.10.2 กล่าวคำประชด เสียดสี ถ้อยเสียคนอื่น

1.10.3 กล่าวคำดูถูก หรือหมิ่นประมาทผู้อื่น

1.11 นักเรียนต้องช่วยเหลือการทำงานของโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน
หรือครู

1.12 นักเรียนต้องทำการบ้านตามที่ครู มอบหมายให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด

2. วินัยร้ายแรง

2.1 นักเรียนประพฤติตนให้เสื่อมเสียชื่อเสียงโรงเรียน เป็นความผิดของวินัยอย่าง
ร้ายแรง

2.2 นักเรียนขัดขึ้น หลีกเลียง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของโรงเรียน หรือครูจนเกิดความ
เสียหายแก่ทางโรงเรียน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2.3 นักเรียนแจ้งเท็จต่อครูบาอาจารย์ หรือผู้บริหาร และเพราะเหตุจากการแจ้งนั้น
ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางโรงเรียน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2.4 นักเรียนสูบบุหรี่ ในเครื่องแบบนักเรียน ให้ปรากฏในที่สาธารณะเป็นความผิด
วินัยอย่างร้ายแรง

2.5 นักเรียนแต่งกายในเครื่องแบบนักเรียน ไม่เรียบร้อยหรือประพฤติตนไม่เรียบร้อย
ขณะอยู่ในเครื่องแบบนักเรียน ให้ปรากฏในที่สาธารณะจนก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติ
คุณของโรงเรียน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2.6 นักเรียนทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน หรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินให้บุบสลายใช้การไม่ได้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2.7 นักเรียนประทุพทิศต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2.7.1 กล่าวคำหยาบคายหมิ่นประมาท ก้าวร้าวต่อบิดา มารดา หรือ ครู

2.7.2 ทำร้ายร่างกาย หรือแสดงท่าที ที่จะทำร้ายบิดามารดา ผู้ปกครอง ครู

2.7.3 หลบหลีก ขัดขืน เมื่อครู ลงโทษตามระเบียบของโรงเรียน

2.8 นักเรียนวิวาท ต่อสู้กันโดยใช้อาวุธ หรือไม่ใช้อาวุธก็ตาม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เว้นแต่เป็นการป้องกันตัว

2.9 นักเรียนทำร้ายผู้อื่นบาดเจ็บ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2.10 นักเรียนประทุพทิศั่ว โดยกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้ ถือเป็นความผิดอย่างร้ายแรง

2.10.1 ต้มเครื่องคองของเมา หรือสิ่งเสพติดให้โทษอย่างอื่น รวมทั้งมีอุปกรณ์ที่ใช้เสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง

2.10.2 นำสิ่งเสพติดให้โทษมาเผยแพร่ซื้อขาย

2.10.3 เล่นการพนัน

2.10.4 คบขู้สาว

2.10.5 บ่อนทำลายความสามัคคี ทั้งในและนอกโรงเรียน

2.10.6 ลักทรัพย์สิ่งของผู้อื่น

2.10.7 มีอาวุธไว้ในครอบครอง

2.10.8 มีวัตถุระเบิดไว้ในครอบครอง

2.10.9 นักเรียนกระทำผิดอาญา เป็นความผิดอย่างร้ายแรง

การสร้างเสริมวินัยในตนเองนักเรียน

การสร้างเสริมสร้างวินัยในตนเองหรือลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมทางสังคมที่ดี ประกอบด้วยหลายลักษณะ เช่น วาสนา บุญจันทร์(2539 : 16) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2524 : 147) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ควรปลูกฝังให้มีในจิตใจเด็กไทยไว้ดังนี้

1. กริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย
2. ดำรงและควบคุมตนเองได้
3. มีสัมมาคารวะ
4. มั่นใจในตนเอง

5. มีระเบียบวินัย
6. กล้าแสดงออก
7. แก้ไขปัญหาได้
8. มีเหตุผล
9. ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้
10. มองโลกในแง่ดี
11. มีสุนทรียภาพ
12. รับผิดชอบ
13. เป็นประชาธิปไตย
14. ขยัน
15. ประหยัด
16. ซื่อสัตย์
17. เมตตาและเอื้อเฟื้อ

หลักการดำเนินงานเกี่ยวกับวินัยนักเรียน

กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดวิธีส่งเสริมวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้ (2543 : 26) วิธีที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้เด็กรู้จักการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง หรือการช่วยสร้างความรับผิดชอบที่ดีแก่เด็ก เป็นสิ่งจำเป็นมากในการอบรมเด็กในสังคมในปัจจุบัน อาจทำได้หลายวิธีด้วยกัน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน คือ

1. พ่อแม่จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับลูกของตน ไม่ควรบังคับขู่เข็ญให้เด็กทำตาม กฎบังคับที่วางไว้หรือปล่อยปะละเลยเด็กจนเกินไป การให้เด็กทำอะไรสักอย่างหนึ่งควรจะให้คำแนะนำและชี้แจงแต่โดยดี เพื่อให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่จะให้ทำนั้นอย่างแจ่มแจ้ง
2. พ่อแม่ต้องยอมให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตัวเองไม่ควรจะควบคุมเด็กอยู่ตลอดเวลา ควรให้โอกาสเด็กไปเล่นหรือเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ บ้าง เพื่อเขาจะได้รู้จักกับเด็กอื่น ๆ รู้จักการเป็นผู้ให้และผู้รับ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็กด้วย
3. จงพยายามศึกษาเด็กว่ามีความสามารถทำอะไรได้บ้าง และพยายามส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ที่เขาสามารถทำได้ ไม่ควรมอบความรับผิดชอบให้แก่เด็กจนเกินกำลังของเด็ก
4. ช่วย让孩子เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ควรทำ
5. ต้องรู้จักอธิบายคำถามต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ และมีความเต็มใจที่จะอภิปรายปัญหาหรือรับฟังเหตุผลต่างๆ ของเด็ก และนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะพิจารณาอีกครั้ง

6. จงมีความนับถือในตัวเด็ก อย่าบังคับเขาจนเกินไป ควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ้าง

7. ควรยกย่องให้คำชมเชยเด็กในโอกาสอันควรเพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจและพอใจต่อการกระทำของเด็ก

8. จงเป็นคนมีเหตุผล และสามารถอธิบายเหตุผลต่างๆ ให้เด็กเกิดความเข้าใจก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและทำตาม

9. จงเป็นคนคงเส้นคงวา อย่าแสดงอาการวันนี้ดีพรุ่งนี้ร้าย หรือวันนี้สั่งให้ทำอย่างนี้ แต่พรุ่งนี้ให้ทำอีกอย่างหนึ่ง

10. อย่าลงโทษเด็กเมื่อเวลาโกรธระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง

11. การให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะต้องให้เวลาที่เหมาะสม

12. การทำโทษเด็กเมื่อทำผิด ควรจะเป็นการสั่งสอนไม่ควรทำอย่างดุร้ายรุนแรงหรือทารุณต่าง ๆ หรือทำเป็นเวลานาน การทำโทษควรทำอย่างคงเส้นคงวา และทันทีทันใดเพื่อจะให้เด็กรู้ว่าทำไมเขาจึงถูกลงโทษ

13. ควรเข้าใจว่าไม่มีใครในโลกนี้ที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามกฎที่ตั้งขึ้นแต่ควรจะสอนให้รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับเกณฑ์และการใช้อำนาจ เพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพอันสมบูรณ์ พ่อแม่ผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูและสั่งสอนเด็กควรจะพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างดีที่สุด ต้องไม่ลืมว่าระเบียบวินัยเป็นส่วนช่วยเด็กให้เรียนรู้ในสิ่งที่ซึ่งจะทำให้ชีวิตเขาสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เด็กจะสะสมระเบียบวินัยและอุดมคติทีละน้อยๆ จนเข้าใจความหมายได้ด้วยพลังความคิดที่เจริญงอกงามขึ้นอันจะทำให้เขาโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและช่วยตนเองได้ในที่สุด

การประพฤติดิวินัยของนักเรียน

สาเหตุของการทำผิดวินัยของนักเรียนมีหลายสาเหตุด้วยกัน กัญระญา รุ่งเรือง (2545 : 18)

1. ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากโรงเรียน ได้แก่

1.1 การสอนที่ใช้ไม่ได้

1.2 หลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

1.3 ตารางการสอนตายตัวเกินไป

1.4 โปรแกรมการเรียนและโปรแกรมอื่น ๆ ที่ไม่ปรับให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ความสามารถของนักเรียน

2. ปัญหาที่มีสาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่

2.1 นักเรียนไม่เข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ

- 2.2 นักเรียนไม่เข้าใจเหตุผลของการมีระเบียบนั้น
- 2.3 พื้นฐานการศึกษาของนักเรียนไม่ดีพอ
- 2.4 มีความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ไปในทางที่ไม่ดี
- 2.5 นักเรียนกระทบกระเทือนทางจิตใจ
- 2.6 นักเรียนมีความรู้สึกขัดแย้งกับครู
3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน และชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ได้แก่
 - 3.1 การใช้อำนาจของบุคคลและความสัมพันธ์ในบ้าน ไม่ดีพอ
 - 3.2 อยู่ในทำเลที่มีอาชญากรรม
 - 3.3 นักเรียนมีกิจกรรมหรือต้องทำงานดึกเกินไป

วิภาวี วิชัยวงษ์ (2551 : 19) สรุปถึง สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ขาดวินัย มาจาก

1. สาเหตุเกิดจากตัวเอง อาจมาจากความผิดปกติของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ ความรู้สึกที่ไม่ดีของนักเรียน
2. สาเหตุเกิดจากครอบครัวหรือชุมชน นักเรียนขาดความอบอุ่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ตัวอย่างจากชุมชน
3. สาเหตุเกิดจากโรงเรียนและเพื่อน จากสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูไม่เข้าใจนักเรียน เพื่อนชักชวน

นิเวศน์ เดิมประทุม (2550 : 17) ได้สรุปสาเหตุที่นักเรียนขาดวินัยอาจเป็นเพราะตัวนักเรียนหรือสภาพแวดล้อมภายนอกดังนี้ การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนจึงควรศึกษาให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการผิดวินัยจึงจะแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

การลงโทษนักเรียนผู้ประพฤติผิดระเบียบวินัยของโรงเรียน

กองวิจัยทางการศึกษา (2542 : 38-39) ได้เสนอแนวทางในการสร้างวินัยในตนเองว่าการสร้างวินัยไม่ควรมุ่งประณามอยู่ที่การลงโทษ แต่ควรจะเน้นการฝึกอบรม และให้ความรู้มากกว่า ถ้าแก้ปัญหาโดยการลงโทษจะส่งผลทางลบทั้งสิ้น ซึ่งควรดำเนินการ ดังนี้

1. การตักเตือนด้วยวาจา คือ การเรียกผู้มีปัญหาเข้ามาพบเป็นการส่วนตัว เพื่ออธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมุ่งที่จะโน้มน้าวให้เห็นด้วยกับการแก้ปัญหานั้น ๆ ผู้มีปัญหาก็ได้รับการตักเตือนให้คิดถึงความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานขององค์กร เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้มีปัญหาได้แก้ตัว และปรับปรุงตัวเสียก่อน
2. การตักเตือนด้วยการบันทึก ถ้าปัญหาเดิมยังคงอยู่ ผู้มีอำนาจเรียกเข้ามาพบเพื่อว่ากล่าวตักเตือนหลายครั้ง และควรมีหนังสือแจ้งไปยังผู้มีปัญหา เพื่อย้ำเตือนในสิ่งที่พูดตกลงกันได้

แนวทางการสร้างวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 21) ให้แนวคิดในการสร้างวินัยไว้ 5 ประการ คือ

1. การกระทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็น และประพฤติดังพฤติกรรมที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐาน ปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดเป็นพฤติกรรมเคยชินที่ดี
2. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวปฏิบัติผสมผสานกับหลักการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่าย แต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีเสมอ ดังเช่น การไหว้ของไทย ดังนั้นการไหว้จึงง่ายกับการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว
3. การใช้องค์รวม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจพฤติกรรมและสติปัญญาซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษาและหลักการพัฒนาริยธรรม คือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะกระทำที่มีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความพร้อมในการกระทำ
4. การใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการเพิ่มความมุ่งมั่น หรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบแม้ความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติหากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น อันเกิดจากการเปรียบเทียบ และพึงพากำลังใจจากภายนอก
5. การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีหนึ่งทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใดควบคุมวินัยก็จะหายไป จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

การเสริมสร้างวินัยนักเรียน เป็นการกำหนดแนวปฏิบัติของโรงเรียน โดยที่ให้ผู้บุคลากรส่วนรวมกำหนด และเผยแพร่ให้เข้าใจแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนได้เล็งเห็นคุณค่าและถือปฏิบัติตามขอบข่ายในแต่ละด้าน ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพความมีวินัยของนักเรียน

อาจดำเนินการได้ดังนี้

1. กำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการ
3. วางแผนกำหนดกิจกรรมในการดำเนินการ
4. ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนด
5. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลระหว่างดำเนินการ
6. ประเมินผล สรุปผลดำเนินการ
7. ปรับปรุงแก้ไข

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่าง ได้การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวว่าคำว่า "พึง" เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า "ควร" เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า "พอ" หมายความว่า เท่าที่ต้องการ เต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน "พึงพอใจ" จะหมายถึง ชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ ภนิกา ชัยปัญญา (2541 : 122) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่ได้รับความสำเร็จตามมุ่งหวังและความต้องการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของความพึงพอใจต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

ทวีพงษ์ หินคำ (2541 : 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถลดความตึงเครียดและตอบสนองตามความต้องการของบุคคลได้ ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น

ธनिया ปัญญาแก้ว (2541 : 12) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจจะเกี่ยวข้องกับลักษณะของงาน ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่ความพอใจในงานที่ทำ ได้แก่ ความสำเร็จ การยกย่อง ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า เมื่อปัจจัยเหล่านี้อยู่ต่ำกว่า จะทำให้เกิดความไม่พอใจงานที่ทำ ถ้าหากว่างานให้ความก้าวหน้า ความท้าทาย ความรับผิดชอบ ความสำเร็จและการยกย่องแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว พวกเขาจะพอใจและมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

วิทย์ เทียงบุรณธรรม (2541 : 754) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความพอใจ การทำให้พอใจ ความสนใจ ความสนใจ ความพอใจ ความสนใจ การชดเชย การไถ่บาป การแก้แค้น สิ่งที่ชดเชย

วิรุฬ พรรณเทวี (2542 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสุขจุฑา (2546 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความ

พึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

การวัดความพึงพอใจ

ในการวัดความพึงพอใจนั้น บุญเรือง ขจรศิลป์ (2529) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทศนคติหรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทศนคติได้โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทนฉะนั้น การวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้น่าจะเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัดโดยทั่ว ๆ ไป

ภณิดา ชัยปัญญา (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่แท้จริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

ความพึงพอใจในบริการ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ระดับความรู้สึกของผู้ใช้ที่มีผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวัง ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้เกิดจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวัง ซึ่งหากพิจารณาถึงความพึงพอใจของการบริการว่าจะเกิดความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด ถ้าได้รับการบริการต่ำกว่าความคาดหวังทำให้เกิดความไม่พอใจ แต่ถ้าระดับผลของการบริการสูงกว่าความคาดหวัง ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าผลที่ได้รับจากบริการสูงกว่าความคาดหวัง ผู้ใช้ก็จะเกิดความประทับใจ ก็จะส่งผลให้ผู้ใช้กลับไปใช้บริการซ้ำอีก

จึงอาจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในบริการ หมายความว่า ภาวการณ์ แสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบ การรับรู้สิ่งที่ได้รับจากการบริการ ไม่ว่าจะเป็นการรับบริการหรือการให้บริการในระดับที่ตรงกับการรับรู้สิ่งที่คาดหวัง

เกี่ยวกับการบริการนั้น ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการและความพึงพอใจในงานของผู้ให้บริการ

ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ความพึงพอใจที่ตรงกับความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกยินดีมีความสุขของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่ เช่น ผู้ใช้จองหนังสือชื่อ สู้แล้ว รวย ก็ได้รับหนังสือชื่อดังกล่าวตามเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ให้บริการ ได้รวดเร็ว

ระดับที่ 2 ความพึงพอใจที่เกินความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกปลาบปลื้มใจหรือประทับใจของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการที่เกินความคาดหวังที่มีอยู่

บริบทของโรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ 186 หมู่ 8 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50180 อักษรย่อ น.ม.พ./NMP ชื่อภาษาอังกฤษ NAVAMINDARAJUDIS PHAYAP SCHOOL วันสถาปนา 1 สิงหาคม พ.ศ. 2529 ประเภท โรงเรียนรัฐบาล เพลงสถาบัน มาร์ชนว-มินทราชูทิศ มาร์ชนวมินท์ ร่มราชพฤกษ์ ต้นไม้ประจำโรงเรียน ราชพฤกษ์

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ เป็น โรงเรียนในกลุ่ม โรงเรียนนวมินทราชูทิศ 5 ภูมิภาค ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันมีการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2529 โดยมีนาย สมชาย นพเจริญกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยและผู้ตรวจราชการกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 เป็นหัวหน้าคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่รับนโยบายจาก กรมสามัญศึกษา ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง เป็นผู้ประสานงานการจัดตั้งโรงเรียนกับจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อแรกตั้งโรงเรียนนั้นได้อาศัยสถานที่ของโรงเรียนวัดโนทัยพายัพและวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัด เชียงใหม่เป็นสถานที่เรียนของนักเรียน

ดาวเรือง รัตนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ รักษาการในตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ ในปี พ.ศ. 2529 กรมสามัญศึกษาได้รับความอนุเคราะห์จาก กองทัพบกอนุมัติให้ใช้ที่ราชพัสดุในความครอบครองของกองทัพบกบริเวณถนนเชียงใหม่-ฝาง ระหว่างกิโลเมตรที่ 15 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 170 ไร่

ในปี พ.ศ. 2529 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณ ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ พิเศษพร้อมครุภัณฑ์หลังแรก นอกจากนี้โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบกที่ 3 กรม พัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 6 (โครงการหลวง) กรป.กลาง หน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ 32

ชนส่งจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยและโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ และผู้ปกครองนักเรียนสำหรับตัวอาคารของโรงเรียนจะเป็นสถาปัตยกรรมผสมผสานระหว่างท้องถิ่นสมัยใหม่ ซึ่งเป็นนโยบายรวมกันอยู่ว่า โรงเรียนนวมินทราชูทิศในแต่ละแห่งมีเอกลักษณ์การก่อสร้างไม่เหมือนกันเป็นการบ่งบอกถึงท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้นอาคารเรียนของแต่ละโรงเรียนจะเป็นตัวอาคารเชื่อมติดกันตามทฤษฎีใหม่ที่ว่า การแยกอาคารจะทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน แต่จะเป็นอาคารสองชั้นสีขาว ประดับด้วยกาแลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาวล้านนา นอกจากนี้ผนังห้องเรียนทุกห้องทำด้วยศิลาแลง นับเป็นสถาปัตยกรรมที่กลมกลืนกับแมกไม้และขุนเขาที่อยู่เบื้องหลังอาคารเรียนเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงมีพระกรุณาธิคุณเสด็จเยี่ยมสถานที่ก่อสร้างโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ ทรงอนุโมทนาในความขวนขวายให้ทุกฝ่ายจนทำให้ได้ที่ดินแปลงนี้มา จัดสร้างโรงเรียน ต่อมาในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยี่ยมโรงเรียนเป็นการส่วนพระองค์ ทรงพระกรุณาพระราชทานคำแนะนำให้ใช้พื้นที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและตั้งใจปฏิบัติราชการให้โรงเรียนอย่างดีที่สุด ตลอดจนได้เยี่ยมชมการเรียนการสอน

ในครั้งที่ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพกีฬาซีเกมส์ 1995 ณ สนามกีฬาสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี จังหวัดเชียงใหม่ โดยโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ ได้มีส่วนร่วมมากมาย อาทิ เช่น จัดขบวนแห่ธง จัดขบวนฟ้อนพื้นเมือง รวมไปถึงการแสดงตลกอลังการสวดชัยในพิธีเปิดการแข่งขัน

นอกจากนั้นในบริเวณโรงเรียนยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ พื้นที่ประมาณ 17 ไร่ เป็นอ่างเก็บน้ำเดิมที่มีน้ำขังตลอดปีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในด้านการเกษตรกรรม และด้านอุปโภคเป็นอย่างมาก โดยรอบสระนี้จะมีการปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกที่มีสีสันสวยงาม เช่น เกี๋ยงฟ้า ทองกวาว ราชพฤกษ์ เป็นต้น โรงเรียนจึงมีนโยบายที่จะอนุรักษ์สภาพธรรมชาติเดิมไว้ให้มากที่สุด

วิสัยทัศน์

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ มีความมุ่งมั่นพัฒนาความเป็นมาตรฐานสากล ดำรงความเป็นไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสืบสานงานพระราชดำริ

เป้าประสงค์

ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง อยู่ในสังคมโลกอย่างเป็นสุข

พันธกิจ

1. ส่งเสริมดำรงความเป็นไทย
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก
3. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล
4. พัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ
5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริ
6. ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปรัชญาของโรงเรียน รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ

คำขวัญของโรงเรียน เรียนดี มีวินัย น้ำใจงาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นารณพี อินทรสุรธรรม (2543) วิจัยเรื่อง การผลิตวีดีทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมข้าราชการตำรวจและเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไป และพบว่า การประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อวีดีทัศน์ จะเป็นการช่วยเหลือให้กลุ่มคนมีความรู้ ความเข้าใจ ในระบบการบริหารงาน การจัดการฝึกอบรม ตลอดจนรู้จักสถานที่ต่างๆ ของสถาบัน ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องเป็นอย่างดี เนื่องจากสื่อวีดีทัศน์จะเป็นการเสนอภาพที่เคลื่อนไหว มีเสียงประกอบที่ให้ความรู้สึกใกล้เคียงของจริงมาก จึงให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้สึกที่เป็นส่วนร่วม เกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่ายต่อเนื้อหา และเกิดประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรมในระหว่างการอบรมตลอดหลักสูตร ได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มากยิ่งขึ้น เพราะการสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อประชาชน จะต้องเริ่มกันจากหน่วยงานที่สามารถสร้างบุคลากรให้สามารถออกไปปฏิบัติหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน หากได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นการผลิต การฝึกอบรม ข้าราชการตำรวจที่มีคุณภาพแล้ว จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อตำรวจได้ในที่สุด

แก้ว แก้วมงคล (2550) ได้ศึกษาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยเป็ดเงือก อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ก่อนการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ ขาดการนิเทศติดตามและประเมินผล อีกทั้งขาดการสรุปผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนขาดวินัยในตนเอง โดยเฉพาะด้านการรักษาความสะอาด การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โดยใช้ กลยุทธ์ในการศึกษาดูงาน และกลยุทธ์การนิเทศแบบมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน เพิ่มขึ้น และร่วมมือกันดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ได้ครบทั้ง 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน
2. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน
3. ได้กำหนดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 3 กิจกรรม

ได้แก่

- 3.1 กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
- 3.2 กิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ
- 3.3 กิจกรรมนักเรียนตัวอย่าง
4. ได้จัดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 3 กิจกรรม ในเวลา

ที่กำหนด

5. ได้นิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และ
6. ได้ดำเนินการประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน ส่งผลให้ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้ ด้านการรักษาความสะอาด นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 23 คน มีการปรับพฤติกรรมโดยดูแลความสะอาดร่างกายเสื้อผ้า ห้องเรียนและบริเวณที่รับผิดชอบได้สะอาดเรียบร้อยทุกวัน

ณฐพล นารายณ์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดแคนโนนมันปลา ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ การกำหนดนโยบายของโรงเรียนไม่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา ไม่ครอบคลุมและขาดการมีส่วนร่วมของครูทุกคน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องขาดการนิเทศติดตามและประเมินผล อีกทั้งขาดการสรุปผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนขาดวินัยในตนเอง โดยเฉพาะด้านกิริยามารยาท ด้านการรักษาความสะอาดร่างกาย กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงได้พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยใน

ตนเองของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนเพิ่มขึ้น และได้ร่วมมือกันดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

1. ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ดังนี้ “เร่งเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ด้านกิริยามารยาท ด้านการรักษาความสะอาดร่างกาย

2. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดแคน โนนมันปลา) ได้กำหนดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

2.1 กิจกรรมโฮมรูม

2.2 กิจกรรมการรักษาความสะอาดร่างกาย ได้จัดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 3 กิจกรรม ได้นิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และได้ดำเนินการประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน บุคลากรมีความตั้งใจและเสียสละในการปฏิบัติงานส่งผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.3 ด้านกิริยามารยาทมีการปรับพฤติกรรม โดยใช้คำพูดได้เหมาะสมในโอกาสต่างๆ

3. ด้านการรักษาความสะอาดร่างกาย มีการปรับพฤติกรรม โดยดูแลหม เล็บ แขน ขา และฟันได้สะอาดดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศแบบมีส่วนร่วม และใช้กิจกรรมในการพัฒนา (1) กิจกรรมโฮมรูม (2) กิจกรรมการรักษาความสะอาดร่างกาย

สมบูรณ์ นครชัย (2550) ผลการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองเหล็กธาตุน้อย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลได้ ดังนี้ ก่อนการพัฒนางานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาของนักเรียน มีพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียน ที่ยังไม่เหมาะสม 3 ด้าน คือ ด้านความสะอาด ด้านการเข้าแถว และด้านการแสดงความเคารพ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างก่อน การพัฒนาของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 48 คน ที่ร่างกายไม่ค่อยสะอาด เครื่องแต่งกายไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย การทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณที่มอบหมายยังขาดการเอาใจใส่ ทั้งขยะไม่ถูกที่ การเข้าแถวเคารพธงชาติไม่เป็นระเบียบ ไม่ตรง ไม่เรียงลำดับสูง ต่ำสันทนากันในขณะที่เข้าแถว เดินแถวเข้าห้องเรียนไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เดินแตกแถว และเดินแซงแถว การเดินแถวมาจากบ้านและกลับจากโรงเรียน เมื่อพ้นเขตรั้วโรงเรียนแถวจะไม่เป็นระเบียบ จะแตกแถว เวลาเดินมาไม่พร้อมกัน การเข้าแถวรับประทานอาหารและซื้อของไม่เรียงตามลำดับก่อน-หลังการแสดงความเคารพ

ไม่ถูกระเบียบ ครูละเลยต่อหน้าที่ ทำให้นักเรียนขาดวินัย เกิดผลในทางลบต่อโรงเรียนเสมอมา ผลการดำเนินการพัฒนานักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาแล้วมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากขึ้น คือ ด้านความสะอาดนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาบรรลุเป้าหมาย ด้านการเข้าแถว นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาบรรลุเป้าหมาย และด้านการแสดงความเคารพนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาบรรลุเป้าหมาย

สุเมธ ศรีสุระ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนประชาบำรุง ถึงอำเภอฝาง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าทุกคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญ การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยตนเองของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบการกำหนดนโยบายของโรงเรียนไม่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมไม่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมไม่ครอบคลุม ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขาดการนิเทศและติดตามและประเมินผลอีกทั้งขาดการสรุปผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนขาดวินัยในตนเองโดยเฉพาะด้านการรักษาความสะอาดเพิ่มขึ้น ผู้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดนโยบายในการพัฒนางานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน เร่งเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านการรักษาความสะอาด
2. แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน 3. กำหนดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 3 กิจกรรม ดังนี้ 1. กิจกรรมโฮมรูม 2. กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม
3. กิจกรรมนักเรียนต้นแบบและผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ให้การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม ผลการศึกษาการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความสะอาด นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการปรับพฤติกรรมโดยดูแลความสะอาดห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนเป็นที่น่าพอใจ

ทินกร นาสว่าง (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบ้านเทิ้ม อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้ ก่อนการพัฒนา การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่องบุคลากรขาดการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ส่งผลให้นักเรียนขาดวินัยด้านการรักษาความสะอาด จำนวน 16 คน ได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมระดมสมอง และการปฏิบัติตามขั้นตอน การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า

1. ที่ประชุมได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โดยเร่งเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านการรักษาความสะอาด มีการประชุมได้แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน 4 กิจกรรม โดยใช้พัฒนานักเรียนกลุ่มปกติและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน คือ

- 1.1 กิจกรรมค่ายธรรมฝึกวินัย
- 1.2 กิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.3 กิจกรรมเยี่ยมบ้าน
- 1.4 กิจกรรมยกย่องนักเรียนตัวอย่าง

2. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีการปรับพฤติกรรม การมีวินัยในตนเองดีขึ้นทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการรักษาความสะอาด นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 16 คน มีการปรับพฤติกรรม โดยดูแลความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า ห้องเรียนและบริเวณที่รับผิดชอบได้สะอาดเรียบร้อยทุกวัน

วิภาวี วิชัยวงษ์ (2551) ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย อำเภอหัวเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าเมื่อดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบครบทั้ง 2 วงรอบแล้ว โดยในวงรอบที่ 2 เพิ่มกลยุทธ์ในการดำเนินงาน การรายงานถึงชุมชน ในการประกาศรายชื่อนักเรียนที่มาสาย และนักเรียนปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 60 คน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดระยะเวลาของการดำเนินการ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนก็ต้องมีความเข้าใจปัญหาของนักเรียนที่แท้จริงรวมทั้งความจำเป็นบางอย่างของแต่ละบุคคลและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและเสริมสร้างวินัยนักเรียนของโรงเรียนประสบความสำเร็จได้

สุรางค์ ปัญสังกา (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 7 รดไฟสงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ ดังนี้ ก่อนการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนยังไม่สอดคล้องกับปัญหา ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยของนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนขาดวินัย ด้านความสะอาด ด้านตรงต่อเวลาและความสะอาด จึงได้พัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในวงรอบที่ 1

โดยใช้กลยุทธ์การประชุมและการปฏิบัติ ตามขั้นตอนการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. กำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนา
3. กำหนดกิจกรรมในการพัฒนา
4. ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนด
5. นิเทศติดตามประเมินผลระหว่างดำเนินการ
6. ประเมินสรุปผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ

มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนเพิ่มขึ้น และได้ร่วมมือกันดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

เพค (Paik 2001) ได้ศึกษาการสำรวจวิธีการแทรกแซงที่ครูระดับชั้นประถมศึกษาใช้กับการะงาน ด้านพฤติกรรมในห้องเรียน โดยถามครูว่าครูส่งเสริมนักเรียนให้ประพฤติตนอย่างเหมาะสม อย่างไร ทั้งด้านการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการปฏิบัติเพื่อแสดงปฏิกิริยาในการศึกษาเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 คนและครูประจำชั้นจำนวน 5 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบันทึกและการสัมภาษณ์ที่บันทึกเทปไว้ซึ่งนำมาตรวจสอบหาแบบแผนแนวความคิด และความสัมพันธ์กับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นกรอบนั้น เพื่อช่วยให้ตีความข้อมูลผลที่เกิดจากข้อมูลพบแนวคิดหลายประการ คือ บรรยากาศโรงเรียน การจัดห้องเรียน การเน้นพฤติกรรมที่ผิด ๆ ของนักเรียน ปัญหาพฤติกรรมเชิงประวัติ วินัยนักเรียน บทบาทของผู้ปกครองมาตรการการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง วิธีการแทรกแซง และบุคลิกศึกษา ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์มาก และมีภาระผูกพันกับมาตรฐานที่ออกแบบไว้ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม บุคลิกศึกษาอาจจะเป็นมาตรการสำหรับการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดที่ระบุได้จากข้อมูล ควรให้ความสนใจในแนวคิดนี้ให้มากขึ้น และควรจัดรวมเข้าใจในหลักสูตรด้วย

บัลดอร์สัน (Balderson 2004) ได้ศึกษาปัญหาพฤติกรรมด้านความรุนแรงแลพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มเด็กวัยรุ่น และเยาวชนมีอัตราสูงมาก ในการวิจัยครั้งนี้จึงทดลองสร้างรูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองขึ้นมา เพื่อลดพฤติกรรมในด้านการละเลยหน้าที่และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนขณะที่อยู่ในโรงเรียน โดยออกแบบให้มีการวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองแบบ ABAD, ACAD, ADA ซึ่งเป็นนักเรียนในชั้นเรียนวิชาพลศึกษา

ระดับประถมศึกษาจำนวน 4 ห้อง และใช้เครื่องมือในการประเมินผลหลายวิธี เช่น การนับจำนวนครั้งที่พฤติกรรมเหล่านั้นปรากฏให้เห็น ค่าเฉลี่ย ร้อยละของจำนวนชั่วโมงเรียน เปรียบเทียบกับวิธีการบริหารชั้นเรียนของครู ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียน นักเรียนที่ถูกรังแกและนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวก รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างนักเรียน และพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของนักเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นกลุ่มที่แสดงผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวมาทั้งหมดไปในทิศทางที่ปรารถนา แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือพบว่า ยังมีผลกระทบต่อบุคคลที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยที่จะมีขึ้นในอนาคต จึงควรใช้ระยะเวลาให้นานขึ้นและควรทำการสำรวจผลกระทบของการใช้นักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งมาจากชั้นเรียนวิชาพลศึกษาในด้านของความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนทักษะทางด้านการเข้าสังคมในชั้นเรียนเหล่านั้นเป็นการเพิ่มเติมด้วย

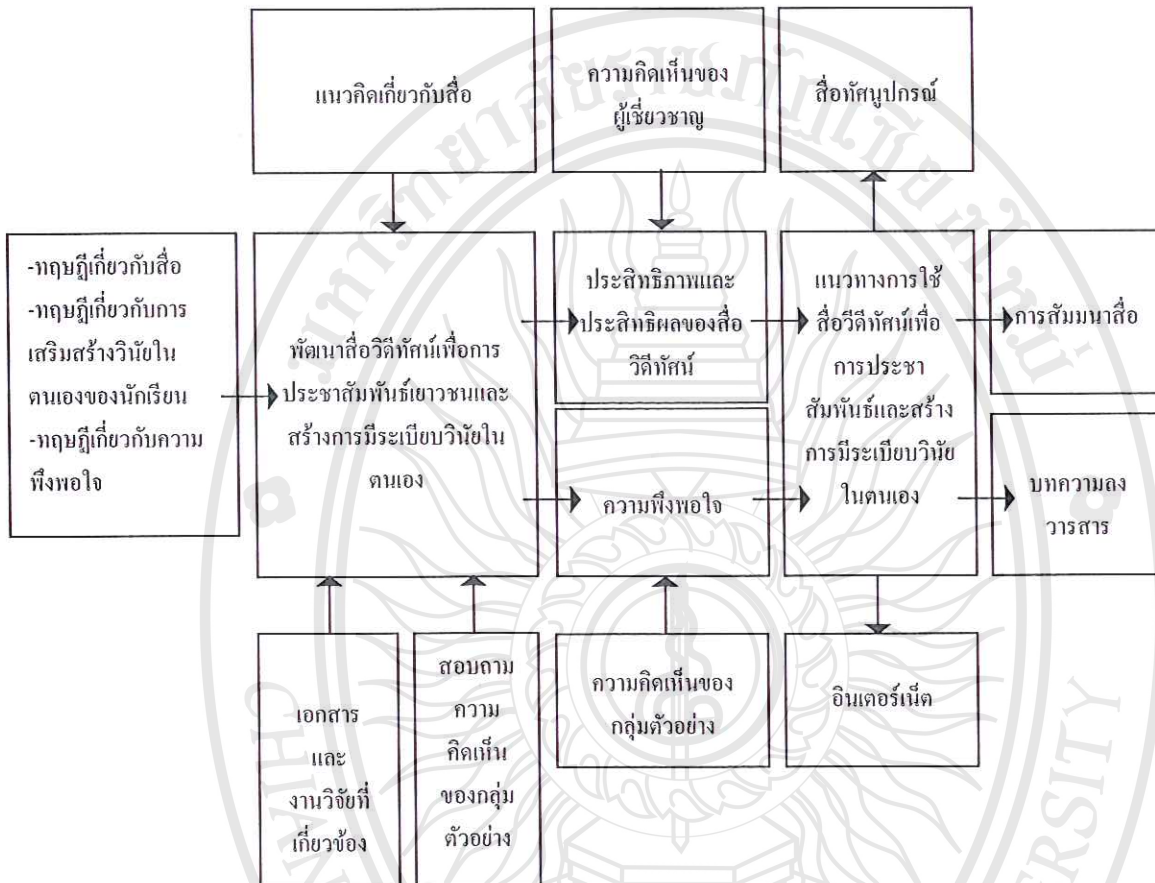
มิลเลอร์ (Miller 2005) ได้ศึกษาการประเมินค่าของโปรแกรมการศึกษาวิธีการเลือกเกี่ยวกับการฝึกฝนภายหลังของการทำให้เกิดผลในปีแรกของโรงเรียนทั่วรัฐเท็กซัสจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหาเพื่อให้ตรงตามเงื่อนไขความต้องการของวุฒิสภาปี 1995 จำนวน 37 บท ซึ่งทางเขตได้ให้โปรแกรมทดลองเกี่ยวกับการศึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเรื้อรังด้านพฤติกรรมการศึกษาการวิจัยที่ถูกพัฒนาในเขตโรงเรียนของรัฐเท็กซัส เขตบ้านนอกเป็นส่วนใหญ่ซึ่งโรงเรียนทางตอนใต้ของรัฐเท็กซัสกำลังนำโปรแกรมนี้นี้มาใช้โปรแกรมการศึกษาวิธีการเลือกเกี่ยวกับการฝึกฝนนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนฝึกฝนตนเองให้เรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม มากไปกว่านั้นยังฝึกฝนนิสัยของนักเรียนพวกที่ชอบทำลาย และรวมทั้งการปรับปรุงทางด้านวิชาการและเชิงพฤติกรรมรวมไปถึงทางสังคม การศึกษาการวิจัยคำอธิบายของโปรแกรมการศึกษานี้วิธีการเลือกเกี่ยวกับการฝึกฝนและกลยุทธ์นั้นที่นำไปสู่การลดจำนวนนักเรียนที่เป็นปัญหา ภายหลังการร่วมโปรแกรมอย่างสมบูรณ์การศึกษาถูกอธิบายอย่างละเอียดจากการรับรู้ของประชากร 4 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง แคมปัส และผู้อำนวยการ ซึ่งโปรแกรมนี้นี้ได้แสดงให้เห็นถึงการลดจำนวนนักเรียนที่เป็นปัญหาภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างสมบูรณ์ ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลรวมทั้งบทวิจารณ์ของเอกสารเก่า การบันทึกนักเรียนที่ผ่านการอบรม และแบบสอบถามการสำรวจจากกลุ่มคน การวิเคราะห์ของข้อมูลการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักการศึกษาทั่วสหรัฐอเมริกาเพื่อดำเนินการ โปรแกรมที่ถูกสร้างโครงสร้างเพื่อให้นักเรียนที่ทำลายให้มีจำนวนลดลง ภายหลังร่วมด้วยในโปรแกรมที่เหมือนกัน ออกแบบเพื่อตรงตามเงื่อนไขความจำเป็นของท้องถิ่น

บอดด์เดอร์สัน (Balderson 2007) ได้ศึกษาการศึกษาผลกระทบของการใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีพฤติกรรมในด้านการละเลยหน้าที่และพฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอเมือง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของนักเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นกลุ่มที่แสดงผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวมาทั้งหมดไปในทิศทางที่ปรารถนา แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ พบว่า ยังมีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น พฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวกและพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนนั่นเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างควมมีวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ได้แก่ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา ความอบอุ่นของครอบครัวที่อยู่อาศัย อาชีพ ฐานะเศรษฐกิจและรูปแบบการจัดกิจกรรมในโรงเรียน จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนให้กับนักเรียนจึงเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามที่คาดหวัง การส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพราะความมีวินัยเป็นพื้นฐานของชีวิตที่จะประสบผลสำเร็จทั้งในส่วนตนและส่วนรวม นั้นหมายถึงความสำเร็จของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นความรู้ คู่ความดี มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุขทั้งนี้ต้องมีการดำเนินงานที่เป็นระบบและละเอียดอ่อน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ และเป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายในการปลูกฝังความดีงามให้แก่ นักเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาและวิจัยมีกรอบแนวความคิดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวความคิดในการดำเนินงานวิจัย